

Ющик О. І.,
кандидат юридичних наук,
доцент кафедри кримінального права юридичного факультету
Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича

УДК 343.58

DOI 10.32845/2663-5666.2022.2.8

ЖОРСТОКЕ ПОВОДЖЕННЯ З ТВАРИНАМИ: КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ

Постановка проблеми. Здобутком демократичних держав залишається утвердження тенденцій захисту тварин від насильства та навмисного знищення. У дусі прагматичних принципів західної цивілізації дотримання прав людини можливе лише за поваги до прав тварин. Впродовж останніх років здійснювалась популяризація гуманного ставлення до тварин, однак випадки жорстокого поводження з тваринами, їх мучення та вбивство набирають обертів. Тому в більшості країн світу передбачено кримінальну відповідальність за жорстоке поводження з тваринами.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В теорії кримінального права питання відповідальності за жорстоке поводження з тваринами стали предметом дослідження таких науковців: І.А. Головка, О.О. Шуміло, Т.І. Синоверської, В.В. Кузнецової, В.А. Копилян, Д.О. Калмикова, А.О. Данилевського, Р.Г. Песцова, К.О. Полтави.

Метою статті є дослідження кримінально-правових аспектів відповідальності за жорстоке поводження з тваринами, визначення основних об'єктивних та суб'єктивних ознак складу кримінального правопорушення.

Виклад основного матеріалу. Законодавцем визначено кримінальну відповідальність за жорстоке поводження з тваринами, що належать до хребетних, у тому числі з безпритульними тваринами, порушення правил транспортування тварин, якщо такі дії призвели до тілесних ушкоджень, каліцтва чи загибелі тварини, нацькування тварин одна на одну, вчинене з хуліганських чи корисливих мотивів, а також пропаганда, публічні заклики до вчинення дій, що мають ознаки жорстокого поводження з тваринами, поширення матеріалів із закликами до вчинення таких дій. Кваліфікованим складом визнаються ті самі дії, вчинені у присутності малолітнього, тобто особи до 14 років чи неповнолітнього – до 18 років. При цьому винний повинен усвідомлювати можливість свідомого сприйняття неповнолітнім жорстокого поводження, вік осіб та згубний вплив на їхню психіку [8].

Вдосталь зарубіжних країн визнають у своєму законодавстві суспільну моральність родовим об'єктом складу кримінального правопорушення «Жорстоке поводження з тваринами», але на противагу моральності Кримінальний кодекс Республіки Латвії надає першість громадському порядку [9, с. 134]. І.А. Головка в своєму дослідженні згадує й про такі об'єкти як: відносини власності (КК Республіки Аргентини), порядок поводження з тваринами (КК Французької Республіки), релігія, етика, благопристойність, спокій та загальні інтереси (КК штату Техасу). Аналогічним чином, на основі наукових позицій вчених, автор дисертаційної проблематики, вважає, що злочин, визначений ст. 299 КК України є багатооб'єктним. Основний безпосередній об'єкт цього злочину складають суспільні відносини у сфері моральності саме у ставленні до тваринного світу. Паралельно визначено додатковий обов'язковий безпосередній об'єкт злочину, який складають суспільні відносини у галузі охорони, відтворення і використання тваринного світу. В більшості він імпонує родовому об'єкту складу адміністративного правопорушення. Та додатковий факультативний безпосередній об'єкт виражений у відносинах власності (тварина – майно), і підтриманні суспільних відносин у сфері нормального розвитку та виховання дітей [2, с. 7].

Родовим об'єктом даного кримінального правопорушення виступають моральні цінності, які існують для добробуту населення та громадського порядку. Безпосередній об'єкт є аналогічний родовому. Небезпечність діяння проявляється в інтерпретації забороненої поведінки в основних рисах характеру винного, які віддзеркалюються на взаєминах між людьми, завдаючи при цьому морально-політичної шкоди та утворюючи склад кримінального правопорушення, яке надалі розцінюється як нетяжкий чи тяжкий злочин (ч.ч. 4, 5 статті 12 КК України). Адже, за вчинення кримінального правопорушення передбаченого статтею 299 КК України може бути призначене покарання

у виді обмеження волі від одного до трьох років або позбавлення волі від двох до восьми років з конфіскацією тварини. Тут же простежується відмінність двох суміжних галузей права: кримінального та адміністративного, оскільки адміністративна відповідальність за жорстоке поводження з тваринами (ст. 89 КУпАП) обмежується накладенням штрафу від трьохсот до п'ятисот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або адміністративним арештом на строк до п'ятнадцяти діб з конфіскацією тварини, але за умови що перебування тварини у власника становить загрозу для її життя або здоров'я [6].

Для усунення складнощів кваліфікації вчиненого діяння А.В. Козлова покладається на істинність тверджень І.А. Головка, яка пропонує розмежування правомірної поведінки від протиправної, за підстав загрозованої поведінки тварини, яка саме й викликає вчинення суспільно-небезпечного діяння. І в разі потреби розцінювати наслідки, що спричинили загибель чи каліцтво тварини, якщо вона використовувалася як знаряддя посягання її власником або іншою особою за правилами необхідної оборони, а у випадках нападу без участі особи – за правилами крайньої необхідності [2, с. 15].

Обов'язковою ознакою об'єкта кримінального правопорушення є предмет, до якого входять хребетні та безпритульні тварини, які перебувають у природній волі, неволі чи напіввільних умовах тримання, свійські тварини, чи ті, які вирощуються для різноманітних потреб людини, лабораторні, циркові тварини тощо. Статтею 3 Закону України «Про тваринний світ» об'єктами тваринного світу визначено птахів та ссавців, земноводних, риб тощо. Норма викладена в статті 299 Кримінального кодексу України містить розбіжності з іншими нормативно-правовими актами, які регулюють відносини у сфері захисту тварин, сюди входить і Закон України «Про захист тварин від жорстокого поводження». Неоднакові положення викладені в Законі дають підстави для тлумачення його норм та удосконалення статті 299 Кримінального кодексу України, оскільки кримінальний закон акцентує увагу на захисті лише хребетних та безпритульних тваринах, в той час, як Законом України № 3447-IV охороняються як хребетні, так і безхребетні тварини, це простежується в статті 1 Закону. Наголошують на необхідності доопрацювання національної позиції щодо визначення предмета у своїх працях з питань притягнення до

відповідальності за жорстоке поводження з тваринами: Г.П. Волкова, В.Ф. Ломакін, А.В. Куліченко та Р.В. Вереша. Тому, зважаючи на коло правовідносин, які поставлені під охорону кримінальним законодавством не слід обмежуватися конкретним видом чи групою тварин. Загалом, конкретизація кількості щодо предмета кримінального правопорушення, викладеної як: «жорстоке поводження з тваринами», де особлива увага надається саме здійсненню діянь стосовно певної кількості тварин. А при застосуванні даної норми, і при її буквальному тлумаченні судами, не береться до уваги те, що неправомірне поводження може бути застосоване і до однієї тварини. Дискусійним питанням видається й те, що ряд тварин відносять до хребетних (наприклад: риб), але вони досить давно слугують ресурсом для функціонування людини [14, с. 139]. Міркування про висунення відповідальності за жорстоке поводження з безхребетними тваринами фігурувало в доробку А.В. Козлової та О.С. Бондаренко, на їх думку «таке ставлення до безхребетних тварин не є етичним, адже, чим відрізняється розчленування скорпіона з хуліганських мотивів на очах в дітей, від отруєння щура?» [7, с. 304].

Стосовно об'єктивної сторони кримінального правопорушення, яка може реалізовуватися у формі активних дій або бездіяльності через жорстоке поводження з твариною чи нацьковуванні тварин одна на одну, публічні заклики до вчинення дій, що мають ознаки жорстокого поводження з тваринами, включно із поширенням матеріалів із закликами до вчинення таких дій. Перебуваючи на рівні оціночних суджень, які потребують звернення до актів законодавства, «жорстокість» на думку Ф.Р. Асціоне розуміється як: «неприйнятна в суспільстві поведінка, унаслідок якої особа умисно завдає нестерпний біль, страждання, стрес і (або) смерть тварині» [15, с. 54]. Тлумачення «жорстокого поводження з тваринами» надано в ст. 1 Закону України «Про захист тварин від жорстокого поводження» під яким варто розуміти знущання над тваринами, у тому числі безпритульними, що спричинило їх мучення, завдало їм фізичного болю, страждань, у тому числі спричинило тілесні ушкодження, каліцтво чи загибель, нацьковування тварин одна на одну та на інших тварин, вчинене з хуліганських чи корисливих мотивів, залишення тварин напризволяще, а також інші порушення правил утримання, поводження та транспортування тварин [11]. З описаної дефініції можна дійти висновку, що такий зміст дотримано і в нормі

викладеній в кримінальному законі. Всупереч, протиправним діям об'єктивної сторони статті 299 КК України, адміністративний проступок передбачає вчинення дій, які в результаті не спричиняють тілесних ушкоджень, каліцтва чи загибелі тварини.

Бездіяльність має місце при порушенні концепції п'яти свобод, наприклад: від спраги та голоду, коли тварину залишають без води, їжі, особи, які повинні були піклуватися про тварину. За останні роки Швеція уповноважила людей на законних підставах спричинити шкоду власності іншої людини (розбити вікно автомобіля), якщо тварина потерпає від спеки. Схиляння однієї тварини до нападу на іншу навченими командами, вказівками, спеціальними діями, які мають на меті викликати агресивну реакцію заради завдання фізичного болю, страждання, що призводять до каліцтва чи смерті однієї з них вважається нацькуванням тварини одна на одну. Під нацькуванням інших тварин прийнято розуміти, зокрема, діяльність живих тренажерів – готування собак до процесу полювання на живих звірах. В Україні функціонує достатньо законних та незаконних притравочних станцій, які створюються на території мисливських господарств чи на подвір'ях громадян, які зловили тварину в лісі. Найчастіше від нацькування потерпають борсуки, кабани, лисиці, куниці. У перелічену категорію часто потрапляють тварини, які не здатні адаптуватися до умов дикої природи після тривалого перебування в цирках. Притравка діє як вистава-бій, за яким споглядають господарі тварин, які активно підтримують собак у виконанні роботи, яка відбувається в штучно створених умовах, в яких утримують тварин, це можуть бути вольєри, імпровізована нора тощо, за таких умов тварина не здатна вберегтися, втекти від ворожого нападу собак. Відтак, тварина потерпає від укусів, пережитого стресу, потім понівечених тварин виліковують і готують до наступного виходу на бойову «арену». У Європі діє безконтактний спосіб якісної підготовки собак до полювання, бо собаки є помічниками у мисливстві, які повинні підвести здобич до мисливця, а не сприймати його як ворога і вступати в бій, від якого страждає звір і собака, з огляду на те у розвинених країнах притравка відбувається через скляну перепону в норі або вольєрі. Завдяки цьому, собака бачить звіра, відчуває її запах, але напасти чи вкусити не може [4]. Кримінальне правопорушення характеризується формально-матеріальним складом. Щоправда, на

думку В.В. Кузнецова встановлення формально-матеріального складу не є зовсім виправданим, через те що наслідки (каліцтво, загибель тварини) на відміну від діянь (знуцання над твариною) мають різні ступені суспільної небезпеки [9, с. 137].

Жорстоке поводження з тваринами може вчинятися і у певній обстановці (у присутності малолітнього чи неповнолітнього), що розцінюватиметься як кваліфікуюча ознака складу кримінального правопорушення (ч. 2 ст. 299 КК України). Законодавець припустився технічної помилки при викладенні статті в чинній редакції, оскільки виклад обтяжуючих обставин, які передбачають вчинення злочину при «малолітньому» повністю охоплюється терміном «неповнолітній», який теж фігурує в аналізованій статті. Можливо, це пояснюється тим, що чинний кримінальний кодекс не містить тлумачення формулювання «малолітній».

Частиною 3 статті 299 КК України виділяється спосіб, що обтяжує покарання за вчинення діянь передбачених диспозицією, а саме: особлива жорстокість. Її прояв на пряму залежить від особи, яка демонструє злочинну поведінку. Вираження особливої жорстокості має місце при: тривалому замордовуванні тварини електричним струмом, обпалювання вогнем живою, зняття шкіри при житті тварини тощо. Посилання на «вчинення активним способом» як кваліфікуючу обставину, потребує виключення із диспозиції статті, оскільки Кримінальним законом названу обставину не передбачено як таку, що обтяжує покарання [1].

Із суб'єктивної сторони кримінальне правопорушення, на думку законотворця, характеризується вчиненням діяння з прямим умислом. Винний усвідомлює, що своїми діями завдає фізичного болю, страждань тварині, усвідомлює свої дії та розуміє їх значення. Питання про визначення форми вини у статті 299 КК України досліджували М.П. Журавльов, Е.В. Серьогіна, Е.Н. Федик, А.І. Рарог, погляди яких розділилися. Все ж таки на переконання Р.Г. Песцова та В.І. Євтушик диспозиція побудована таким чином, що в залежності від вчиненого та обставин пропонується вибір між прямим чи непрямим умислом. Допускають, що винний усвідомлює жорстоке поводження з твариною, можливість або неминучість її загибелі або каліцтва і має намір заподіяти такі наслідки (прямий умисел) або свідомо допускає їх настання чи, ставиться байдуже (непрямий умисел) [10, с. 130]. Нині спостерігаємо прояви

девіантної поведінки людей, яка виражається в неконтрольованій агресії та цинізмі, що може супроводжуватися хуліганськими чи корисливими мотивами. Наявність мотиву є обов'язковою ознакою суб'єктивної сторони складу кримінального правопорушення. Адже, корисливий мотив визначає спрямованість умислу особи на одержання матеріального винагородження (ставки з організації боїв, користування послугами некваліфікованих ветеринарних фахівців), як результату антигуманного поводження з твариною.

Незважаючи на те що, сформульовану позицію репродукують в кожній новій редакції статті, І.А. Головка наголошує на недоцільності використання корисливого мотиву у цій нормі, переконуючи, що здійснення додаткової кваліфікації значно перевантажує статтю [2, с. 13]. Достеменно можливість застосування даного підходу відобразиться і на хуліганському мотиві.

Вчинення дій передбачених диспозицією статті 299 Кримінального кодексу України, яке супроводжується грубим порушенням громадського порядку з явною неповагою до суспільства, разом з виявленням особливої зухвалості чи виняткового цинізму потребує додаткової кваліфікації за статтею 296 (Хуліганство) КК України. Розуміння хуліганського мотиву з правової точки зору досягло консенсусу, при якому безпричинні, на очах в навколишніх людей хуліганські спонукання у вигляді прояву антилюдської поведінки до тварин, ігноруючи встановлені норми моралі суспільством є грубим порушенням громадського порядку.

Д.О. Калмиков та А.О. Данилевський вважають, що вік кримінальної відповідальності повинен бути збільшеним, оскільки за вчинення кримінального правопорушення передбаченого ч. 2 ст. 299 КК України, до відповідальності може бути притягнуто особу, яка досягла чотирнадцятирічного віку, а малолітньому при якому вчинявся злочин може бути до прикладу 13 років і 9 місяців, різниця у віці незначна. Психічно-розумовий та фізичний розвиток осіб може бути різним, а й сприйняття і розуміння конкретних вчинених дій у вказаних осіб може бути однаковим [5, с. 335]. Ще недавно, суб'єкт кримінального правопорушення був загальний, тобто особа, яка досягла 16-ти річного віку. Та у зв'язку зі змінами, які набрали чинності від 08.11.2021 року вік кримінальної відповідальності був знижений, тобто станом на сьогодні до відповідальності за статтею 299 КК України може бути притягнена особа, яка

на момент вчинення кримінального правопорушення досягла 14-ти років.

Розбіжність між наведеним поглядом та думкою Т. Єрмолаєвої та Ю. Шевченко полягає в наступному: зумовлена жорстоким поводженням до тварин суспільна небезпека, травмує та деморалізує не тільки оточення, а й самого правопорушника. І якщо проти таких діянь не буде спрямоване засудження поведінки правопорушника шляхом адекватної реакції суспільства та/чи держави, це зумовить подальше вчинення антисоціальних правопорушень. Як наслідок, внесення змін щодо зниження віку кримінальної відповідальності ними підтримується [3, с. 182].

Висновки. Здійснений аналіз надає змогу дійти висновку, що чинна редакція статті все ще потребує нововведень або роз'яснень законодавцем підвалин, які покладені в її основу. Головним чином із застосуванням порівняльно-правового методу, зосереджено увагу на конструкції складу кримінального правопорушення. Впродовж історії розвитку українського кримінального права цілеспрямованого направлення діяння, якому присвячена стаття 299 ККУ до іншого родового об'єкта ніж моральність та громадський порядок не було. Деяко позбавлений слухності виділений предмет кримінального правопорушення. Охорона тварин забезпечена на всіх рівнях, включно за об'єктами захисного впливу. Але законодавець висвітлив формулювання диспозиції у світлі відшарування тварин, зазначивши тільки ознаку чи підтип (хребетні) тварин. Мабуть, основний зміст продиктований, тим що люди відносяться до хребетних, більшість безхребетних є паразитичними організмами та важко інтерпретувати їхню поведінку і визначити чи справді вони відчувають біль. До прикладу: якщо на устрицю бризнути лимонним соком, вона зіжметься в результаті ноцицепції (больовий подразник). Але через достатньо примітивну нервову систему навряд чи вона свідомо сприйме біль, коли її скуштують. Все ще в декількох країнах прийнято їсти заживо восьминогів, які вважаються мало не найрозумнішими серед безхребетних. Тому, виникає питання етичного формату: чи не спричиняємо ми больові відчуття безхребетним тваринам? Досліди проведені над безхребетними є контроверсійними, але водночас доводять, що восьминоги здатні оцінювати біль, раки потирають панцир у місці отримання електричного удару, а медузи мають фізичну пам'ять.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Висновок Головного науково-експертного управління Верховної Ради України на проєкт Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України (щодо запровадження гуманного ставлення до тварин)» (реєстр. № 5119-1 від 14.09.2016) від 14.09.2016. В. Мілованов. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=60020 (дата звернення: 13.08.2022).
2. Головка І. А. Кримінальна відповідальність за жорстоке поводження з тваринами : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12. 00. 08. Київ, 2010. 21 с. Єрмолаєва Т., Шевченко Ю. Захист диких тварин від жорстокого поводження в Україні. *Підприємництво, господарство і право*. 2019. № 11. С. 179–182. DOI: <https://doi.org/10.32849/2663-5313/2019.11.30> (дата звернення: 15.08.2022).
3. Живі тренажери: бути чи не бути: веб-сайт. URL: <https://gk-press.if.ua/zhyvi-trenazhery-butychy-nebuty/> (дата звернення: 15.08.2022).
4. Калмиков Д. О., Данилевський А. О. Кримінальна та адміністративна відповідальність за жорстоке поводження з тваринами : монографія. Луганськ : РВВ ЛДУВС ім. Е. О. Дідоренка, 2013. 616 с.
5. Кодекс України про адміністративні правопорушення : Закон України від 07.12.1984 р. № 8073-1-X. Дата оновлення: 05.01.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text> (дата звернення: 15.08.2022).
6. Козлова А. В. Об'єктивні ознаки складу злочину «Жорстоке поводження з тваринами». *Реформування правової системи в контексті євроінтеграційних процесів* : матеріали IV міжнар. наук.-практ. конф., м. Суми, 21–22 трав. 2020 р. Суми, 2020. С. 303–306.
7. Кримінальний кодекс України : Закон України від 05.04.2001 р. № 2341-III. Дата оновлення: 05.01.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text> (дата звернення: 15.08.2022).
8. Кузнецов В. В. Кримінальна відповідальність за жорстоке поводження з тваринами: порівняльно-правове дослідження. *Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ*. 2008. № 3. С. 131–139. URL: <https://cutt.ly/rIbNBLK>
9. Песцов П. Г. Суб'єкт та суб'єктивна сторона складу злочину за ст. 299. *П'ятнадцять Юридичні читання: Правове забезпечення розвитку освіти і науки в контексті євроінтеграції України (До 185-річчя НПУ імені М. П. Драгоманова)* : матеріали міжнар. наук. онлайн-конференції, м. Київ, 1–2 квіт. 2020 р. Київ, 2020. С. 129–132. URL: <https://cutt.ly/XIbMgD6> (дата звернення: 16.08.2022).
10. Про захист тварин від жорстокого поводження: Закон України від 21.02.2006 р. № 3447-IV. Дата оновлення: 08.08.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3447-15/ed20210808#Text> (дата звернення: 15.08.2022).
11. Проєкт Закону «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо посилення відповідальності за жорстоке поводження з тваринами». [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?id=&pf3511=54862. (дата звернення: 15.08.2022).
12. Текст проєкту нового Кримінального кодексу станом на 24 грудня 2021 року. [Електронний ресурс]. URL: <https://cutt.ly/CIbMbjg> (дата звернення: 15.08.2022).
13. Уварова Н. В. До проблеми кримінальної відповідальності за жорстоке поводження з тваринами. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2018. № 4. С. 138–140. URL: <https://er.dduvs.in.ua/bitstream/123456789/3241/1/15.pdf>
14. Ascione F. R., Arkov P. *Childhood Abuse, Domestic Violence, and Animal Abuse*. West Lafayette: Purdue University Press, 1999. 500 p.

Ющик О. І. ЖОРСТОКЕ ПОВОДЖЕННЯ З ТВАРИНАМИ: КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ

В статті розглядається кримінально-правовий аспект відповідальності за жорстоке поводження з тваринами, а також визначаються основні об'єктивні та суб'єктивні ознаки даного складу кримінального правопорушення. Родовим об'єктом даного кримінального правопорушення виступають моральні цінності, які існують для добробуту населення та громадського порядку. Безпосередній об'єкт є аналогічний родовому. Небезпечність діяння проявляється в інтерпретації забороненої поведінки в основних рисах характеру винного, які віддзеркалюються на взаєминах між людьми, завдаючи при цьому морально-політичної шкоди та утворюючи склад кримінального правопорушення, яке надалі розцінюється як нетяжкий чи тяжкий злочин (ч.ч. 4,5 статті 12 КК України). Об'єктивна сторона кримінального правопорушення, яка може реалізуватися у формі активних дій або бездіяльності через жорстоке поводження з твариною чи нацькуванні тварин одна на одну, публічні заклики до вчинення дій, що мають ознаки жорстокого поводження з тваринами, включно із поширенням матеріалів із закликами до вчинення таких дій. суб'єкт кримінального правопорушення був загальний, тобто особа, яка досягла 16-ти річного віку. Та у зв'язку зі змінами, які набрали чинності від 08.11.2021 року вік кримінальної відповідальності був знижений, тобто станом на сьогодні до відповідальності за статтею 299 КК України може бути притягнена особа, яка на момент вчинення кримінального правопорушення досягла 14-ти років. Із суб'єктивної сторони кримінальне правопорушення, на думку законотворця, характеризується вчиненням діяння з прямим умислом. Винний усвідомлює, що своїми діями завдає фізичного болю, страждань тварині, усвідомлює свої дії та розуміє їх значення. Підсумовується, що чинна редакція статті все ще потребує нововведень або роз'яснень законодавцем підвалин, які покладені в її основу.

Ключові слова: жорстоке поводження з тваринами, кримінальне правопорушення, об'єктивні ознаки жорстокого поводження, суб'єктивні ознаки жорстокого поводження.

Yuschyk O. I. CRUELTY TO ANIMALS: CRIMINAL-LEGAL ASPECT

The article examines the criminal-law aspect of responsibility for animal cruelty, and also defines the main objective and subjective features of this criminal offense. The legislator has defined criminal liability for the cruel treatment of animals belonging to vertebrates, including homeless animals, violation of the rules of animal

transportation, if such actions lead to bodily harm, mutilation or death of the animal, harassment of animals to one another, committed out of hooliganism or selfish motives, as well as propaganda, public calls to commit actions that have signs of cruelty to animals, distribution of materials with calls to commit such actions. The same actions committed in the presence of a minor, that is, a person under 14 years of age or a minor – under 18 years of age, are recognized as qualified composition. At the same time, the perpetrator must be aware of the possibility of the minors consciously perceiving cruel treatment, the age of the persons and the detrimental effect on their psyche. The generic object of this criminal offense is moral values that exist for the welfare of the population and public order. The direct object is similar to the generic one. The dangerousness of the act is manifested in the interpretation of prohibited behavior in the main features of the character of the perpetrator, which are reflected in the relations between people, causing moral and political damage and forming the composition of a criminal offense, which is further regarded as a minor or serious crime (parts 4, 5 of the article 12 of the Criminal Code of Ukraine). The objective side of the criminal offense, which can be implemented in the form of active actions or inaction due to animal cruelty or harassment of animals to one another, public calls to commit actions that have signs of animal cruelty, including the distribution of materials with calls to commit such actions. Part 3 of Article 299 of the Criminal Code of Ukraine singles out a method that aggravates the punishment for committing acts stipulated by the disposition, namely: special cruelty. Its manifestation directly depends on the person who demonstrates criminal behavior. The expression of special cruelty takes place in the case of: prolonged electrocution of an animal, burning it alive with fire, removing the skin while the animal is still alive, etc. The reference to "commitment in an active way" as a qualifying circumstance needs to be excluded from the disposition of the article, since the Criminal Law does not provide for the said circumstance as one that aggravates the punishment. The subject of the criminal offense was general, that is, a person who has reached the age of 16. However, in connection with the changes that entered into force on November 8, 2021, the age of criminal responsibility was lowered, i.e., as of today, a person who has reached the age of 14 at the time of committing a criminal offense can be held liable under Article 299 of the Criminal Code of Ukraine. From the subjective side, a criminal offense, according to the lawmaker, is characterized by the commission of an act with direct intent. The guilty person realizes that his actions cause physical pain and suffering to the animal, he is aware of his actions and understands their meaning. It is concluded that the current version of the article still needs innovations or clarification by the legislator of the foundations that are laid as its basis.

Key words: cruelty to animals, criminal offense, objective signs of cruelty, subjective signs of cruelty.